

Jerzy Zajadło*

Opinia prawna w sprawie konstytucyjności poselskiego projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 6 marca 2024 r.*

Legal Opinion on the Compatibility with the Constitution of the Republic of Poland of the Draft Act – Provisions Introducing the Act on the Constitutional Tribunal of 6 March 2024

The subject of the study is an opinion on the constitutionality of the parliamentary draft act – Provisions Introducing the Act on the Constitutional Tribunal, filed on 6 March 2024. The author discusses the circumstances of the draft and its relation to other acts aimed at restoring the proper systemic role of the Constitutional Tribunal. In conclusion, it is stated that, taking into account all the elements of the legislative package aimed at repairing the Constitutional Tribunal, the author of this opinion does not see anything in the draft act – Provisions Introducing the Act on the Constitutional Tribunal, filed on 6 March 2024, that could indicate the clear unconstitutionality of the proposed solutions. Regardless, some provisions, especially the provision of Article 7 of the draft, should be subject to further work in the course of the legislative process due to the difficulties and practical doubts that may arise.

Keywords: Constitutional Tribunal, introductory provisions, draft act, constitutionality

Przedmiotem opracowania jest opinia w sprawie konstytucyjności poselskiego projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, wniesionego 6 marca 2024 r. Autor omawia okoliczności powstania projektu oraz jego związek z innymi aktami mającymi na celu przywrócenie właściwej ustrojowej roli Trybunału Konstytucyjnego. W konkluzji stwierdzono, że mając na uwadze wszystkie elementy pakietu legislacyjnego zmierzającego do naprawy Trybunału Konstytucyjnego, w projekcie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, wniesionym 6 marca 2024 r., autor niniejszej opinii nie dostrzega niczego, co mogłoby świadczyć o wyraźnej niekonstytucyjności proponowanych rozwiązań. Niezależnie od tego niektóre przepisy, a zwłaszcza art. 7 projektu, powinny być

* **Prof. dr hab. Jerzy Zajadło**

Uniwersytet Gdański, Wydział Prawa i Administracji, Polska

University of Gdańsk, Faculty of Law and Administration, Poland

jerzy.zajadlo@prawo.ug.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-3113-9828>

• Opinia prawna została sporządzona 28 marca 2024 r. [przyp. red.].

przedmiotem dalszych prac w toku procesu legislacyjnego ze względu na mogące się pojawiać trudności i wątpliwości praktyczne.

Słowa kluczowe: Trybunał Konstytucyjny, przepisy wprowadzające, projekt, konstytucyjność

I. Szczególne okoliczności i charakter wniesionego projektu ustawy

Z punktu widzenia ogólnej teorii prawa i zasad techniki legislacyjnej ustawa zawierająca przepisy wprowadzające jest wprowadzanie w sposób subsydiarny, ale jednak bardzo ściśle powiązana z określonym aktem prawnym, który w procesie legislacyjnym ma charakter główny i wiodący. Powstają bowiem m.in. pewne kwestie intertemporalne, które należy uregulować w przepisach wprowadzających, aby umożliwić harmonijne wejście w życie aktu głównego i wyeliminować ewentualne konflikty i sprzeczności normatywne. Regulują to m.in. § 47–49 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 283:

„§ 47. 1. W przypadku ustaw szczególnie obszernych lub zasadniczo zmieniających dotychczasowe ustawy, przepisy o wejściu w życie ustawy «głównej» oraz przepisy zmieniające, uchylające, epizodyczne, przejściowe i dostosowujące można zamieścić w oddzielnej ustawie (ustawie wprowadzającej).

2. Ustawa wprowadzająca może odnosić się tylko do jednej ustawy «głównej». Wyjątkowo, jeżeli ustawy «główne» regulują sprawy ściśle ze sobą związane, można jedną ustawę wprowadzającą odnieść do kilku ustaw «głównych».

3. Rozwiązania, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się do ustaw zmieniających.

§ 48. Przepisy ustawy wprowadzającej zamieszcza się w następującej kolejności:

- 1) przepisy o wejściu w życie ustawy «głównej»;
- 2) przepisy zmieniające;
- 3) przepisy uchylające;
- 4) przepisy epizodyczne, przejściowe i dostosowujące;
- 5) przepisy o wejściu w życie ustawy wprowadzającej.

§ 49. 1. Wyznaczany przez ustawę wprowadzającą termin wejścia w życie ustawy «głównej» ustala się na ten sam dzień co dzień wejścia w życie ustawy wprowadzającej.

2. Jeżeli poszczególne przepisy ustawy «głównej» mają wejść w życie w innym terminie niż ustawa «główna», termin wejścia w życie przepisów ustawy wprowadzającej, których zakres regulacji jest nierozzerwalnie związany z tymi przepisami ustawy «głównej», ustala się na ten sam dzień, co dzień wejścia w życie tych przepisów”.

Wyjątkowość omawianego projektu przepisów wprowadzających polega jednak na tym, że mamy do czynienia nie tylko z ustawą główną, „szczególnie obszerną lub zasadniczo zmieniającą dotychczasowe ustawy” (w tym przypadku z projektem ustawy o Trybunale Konstytucyjnym [dalej też: TK], wniesionym 6 marca 2024 r.,

a mającym zastąpić dotychczasowe regulacje), lecz także z pewnym kompleksowym pakietem rozwiązań określanych potocznie mianem „naprawy Trybunału Konstytucyjnego”, a obejmującym w szczególności oprócz ustawy głównej:

- a) Uchwałę Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności TK;
- b) planowany projekt ustawy o zmianie Konstytucji RP (w szczególności zmiany art. 193 i 194 Konstytucji RP).

W niniejszej opinii autor pomija szczegółową analizę diagnozy przyczyn i przebieg kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności TK, zakładając, że jest ona trafna i została precyzyjnie określona w treści wspomnianej uchwały Sejmu RP oraz w uzasadnieniu przywołanych projektów (przepisów wprowadzających ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), a jednocześnie że cała ta operacja legislacyjna jest nie tylko uzasadniona, lecz wręcz konieczna z punktu widzenia przywrócenia stanu zgodności z Konstytucją RP. W doktrynie wyrażono wprawdzie pogląd, że naprawę TK można przeprowadzić w drodze uchwały Sejmu bez potrzeby zmian ustawowych i konstytucyjnych¹, ale jest to stanowisko raczej odosobnione. Nie zmienia to jednak faktu, że dopiero na tle wszystkich tych elementów wspomnianego pakietu zmierzającego do naprawy TK można dokonywać oceny ewentualnej konstytucyjności lub niekonstytucyjności projektu stanowiącego przedmiot niniejszej opinii. Z pewnością jednak fakt, że elementem pakietu jest również projekt odpowiednich zmian Konstytucji RP, wieńczy i dopełnia całość, uwiarygadnia dobre intencje twórców tych proponowanych reform i odpiera ewentualny zarzut o chęci kolejnego politycznego zawłaszczenia TK – nawet jeśli z formalnego punktu widzenia przy okazji faktycznie zmniejsza szanse na realizację tego przedsięwzięcia w aktualnym stanie rzeczy i przy tym, a nie innym, układzie sił politycznych w parlamencie.

II. *Ratio legis* projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym

W uzasadnieniu omawianego projektu tak określono jego związek z ustawą główną: „Celem projektowanej ustawy jest likwidacja stanu dysfunkcyjności systemu kontroli konstytucyjności prawa poprzez przywrócenie właściwego miejsca i rangi TK w demokratycznym systemie organów państwowych. Osiągnięciu tak określonego

¹ J. Zajadło, T.T. Koncewicz, „*Sąd Przylębskiej*” należy wyzerować i powołać TK na nowo, „Rzeczpospolita”, 15 II 2024, oraz *eidem*, *Restoration of the Polish Constitutional Tribunal as Reading the Constitution Forward*, <<https://verfassungsblog.de/restoration-of-the-polish-constitutional-tribunal-as-reading-the-constitution-forward/>>, dostęp 5 XII 2024, z powołaniem się na powszechnie znaną propozycję Wojciecha Sadurskiego o konieczności wyzerowania TK.

celu legislacyjnego służyć ma uchwalenie ustaw obejmujących dwie skorelowane ze sobą sfery regulacji:

a) normatywną – poprzez uchwalenie nowej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, obejmującej przepisy dotyczące ustroju, organizacji i postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz statusu jego sędziów;

b) organizacyjno-techniczną – za pomocą uchwalenia odrębnej ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, której treść stanowią przepisy dostosowujące Trybunał w jego obecnym kształcie do potrzeb nowej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym”.

Zdaniem autora opinii można jednak zaryzykować tezę, że omawiany projekt jest prostą konsekwencją stanowiska Sejmu RP wyrażonego w cytowanej uchwale z dnia 6 marca 2024 r. i ma z nią jeszcze ściślejszy związek niż z samą ustawą główną. Projekt ustawy o TK (ustawa główna – sfera normatywna) zastępujący dotychczasowe rozwiązania i regulujący na nowo ustrój i zasady działania TK zdaje się bowiem nie budzić żadnych wątpliwości co do zgodności z przepisami art. 188–197 Konstytucji RP, tym bardziej że jest powiązany z projektowaną zmianą przepisów art. 193 i art. 194 Konstytucji RP. Jednocześnie nowa regulacja ustroju i zasad działania TK ze zrozumiałych względów nie odnosi się do wszystkich kwestii okresu przejściowego (przepisy wprowadzające – sfera organizacyjno-techniczna). Zwłaszcza niektóre sporne zagadnienia (np. problem statusu sędziów nieuprawnionych do orzekania, moc wiążąca oraz skutki wyroków i postanowień wydanych z ich udziałem, kierownictwo TK w okresie przejściowym *etc.*) pozostawiono właśnie do rozstrzygnięcia w ustawie o przepisach wprowadzających, przy czym w tych sprawach dosyć jednoznaczne stanowisko wyraził Sejm RP w cytowanej uchwale z dnia 6 marca 2024 r. Czytamy w niej m.in.: „W konsekwencji Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak nie są sędziami Trybunału Konstytucyjnego. Liczne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są dotknięte wadą prawną, ponieważ: – Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak (a wcześniej Henryk Cioch oraz Lech Morawski) brali udział w działalności orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego, uczestnicząc w wydaniu rozstrzygnięć w składach jednoosobowych i wieloosobowych; – wnioski o wyłączenie od orzekania powyższych osób składane przez strony postępowań były konsekwentnie oddalane; – sędziowie Trybunału Konstytucyjnego oddalali wnioski o wyłączenie powyższych osób od orzekania, jak również wraz z nieuprawnionymi osobami uczestniczyli w działalności orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje również, że funkcję Prezesa Trybunału Konstytucyjnego sprawuje osoba nieuprawniona. Julia Przyłębska kieruje Trybunałem Konstytucyjnym od 21 grudnia 2016 r., kiedy to Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył jej pełnienie funkcji Prezesa Trybunału Konstytucyjnego. Wybór ten, którego poprawność była wielokrotnie kwestionowana, został dokonany bez wcześniejszego uzyskania wymaganej prawem uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Co więcej, nawet jeśli przyjąć do wiadomości zdarzenie faktyczne wadliwego powołania, to zgodnie z art. 10 ust. 2

ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. poz. 2072) kadencja Prezesa Trybunału Konstytucyjnego trwa 6 lat. To oznacza, że kadencja Julii Przyłębskiej wygaśa z dniem 21 grudnia 2022 r. W konsekwencji wszystkie decyzje proceduralne w zakresie kierowania pracami Trybunału Konstytucyjnego, a zwłaszcza wyznaczenie składów orzekających, podejmowane przez Julię Przyłębską mogą być podważane”.

Ratio legis wszystkich elementów wspomnianego pakietu naprawczego polega więc nie tylko na przyjęciu nowej regulacji (projekt ustawy o TK, projekt ustawy o zmianie Konstytucji RP), lecz także – a może przede wszystkim – na przywróceniu w okresie przejściowym stanu zgodności z Konstytucją RP oraz wykonaniu niektórych orzeczeń wydanych w związku z zaistniałą sytuacją przez sam TK oraz przez Europejski Trybunał Praw Człowieka [dalej: ETPC]. W tym ostatnim przypadku chodzi zwłaszcza o przywołane w uzasadnieniu projektu wyroki TK: z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt K 35/15, oraz z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15, jak również wyrok ETPC z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor vs. Polska, skarga nr 4907/18. Należy wspomnieć również o orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [dalej: TSUE], który kilkakrotnie wypowiadał się w tej sprawie *obiter dicta*. Projektowana ustawa stanowi zresztą wykonanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego nie tylko w sprawach K 34/15 i 35/15, lecz także w sprawie K 39/16. W tym ostatnim wyroku TK stwierdził, że obowiązkiem prezesa TK jest niedopuszczenie do orzekania osób nieuprawnionych. Pełniąca obowiązki prezesa TK sędzia Julia Przyłębska od 2017 r. nie wykonuje tego obowiązku. Tak więc oceniając konstytucyjność omawianego projektu, nie można pomijać faktu, że chodzi także o wykonanie wszystkich wspomnianych orzeczeń trybunalskich i sądów międzynarodowych.

III. Treść projektu ustawy i jego punkty sporne

Omawiany tutaj projekt ustawy o przepisach wprowadzających jest oczywiście integralnie związany z projektem ustawy głównej o TK – wynika to z istoty tego typu aktu prawnego. Wprawdzie to czysta i mało prawdopodobna spekulacja, ale być może problem ten należałoby jednoznacznie rozwiązać w projekcie – teoretycznie ustawa o przepisach wprowadzających może wejść w życie w przewidzianym terminie (art. 16 projektu), mimo że nie weszła w życie ustawa główna (art. 1 projektu), ponieważ np. prezydent nie podpisał tej ostatniej, chociaż podpisał tę pierwszą. Może należałoby zatem jednoznacznie uzależnić wejście w życie ustawy subsydiarnej od wejścia w życie ustawy głównej, gdyż niektóre postanowienia przepisów wprowadzających działają wprost (np. art. 6 uchylający dotychczasowe regulacje). Teoretycznie możemy więc mieć do czynienia z paradoksalną sytuacją, że nowa regulacja TK nie wejdzie w życie, natomiast dotychczasowe przepisy utracą moc.

Pomijając jednak te czysto spekulacyjne i mało realne niebezpieczeństwa legislacyjne, należy stwierdzić, iż rzeczywiście większość postanowień omawianego

projektu ma charakter techniczno-organizacyjny i systemowo dostosowują one jedynie TK w jego obecnym kształcie do potrzeb nowej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym ze względu na treść niektórych obowiązujących przepisów. W związku z tym trudno się w nich dopatrzeć nawet najmniejszej możliwości naruszenia przepisów Konstytucji RP skutkującej ich niekonstytucyjnością.

Jedynie wątpliwości, które należy bliżej rozpatrzeć, dotyczą przepisów prawnie sankcjonujących niektóre ustalenia zawarte w cytowanej uchwale Sejmu RP z dnia 6 marca 2024 r. Mimo że sama uchwała z uwagi na swój status normatywny nie ma charakteru prawnie wiążącego, to z jednej strony wytycza ona ideowy kierunek koniecznych zmian ustawowych i konstytucyjnych, z drugiej zaś rodzi pewne konsekwencje faktyczne². Pomijając kwestię chybionej interpretacji treści uchwały przez niektórych konstytucjonalistów³, trudno zrozumieć pewien typ oburzenia obecnej opozycji uchwałą Sejmu RP w sprawie naprawy TK – w końcu jest ona tylko wyrażeniem stanowiska parlamentu w ważnej sprawie (art. 69 regulaminu Sejmu RP) i ma jedynie poprzedzać procedowanie nad proponowanymi ustawami, w tym ustawą o zmianie Konstytucji RP. Jeśli kwestionuje się prawo parlamentu do zajęcia takiego stanowiska, to jaki właściwie sens mają art. 4 Konstytucji RP: „1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. 2. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio” oraz art. 120 Konstytucji RP: „Sejm uchwala ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej”? Pora zrozumieć, że trauma po utracie władzy to nie najlepsze uzasadnienie tego typu kontestacji.

I tak w szczególności:

Śladem wspomnianej uchwały Sejmu RP z dnia 6 marca 2024 r. projekt ustawy potwierdza istnienie osoby, która jest „nieuprawniona do orzekania”, ponieważ została „powołana na stanowisko sędziego Trybunału z naruszeniem ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1064) oraz wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 grudnia 2015 r. o sygn. K 34/15 (Dz.U. z 2015 r. poz. 2129) i z dnia 9 grudnia 2015 r. o sygn. K 35/15 (Dz.U. z 2015 r. poz. 2147), a także osoba powołana na jej miejsce”. Ta kwestia zdaje się nie budzić wątpliwości, gdyż mieści się w kompetencji uchwałodawczej Sejmu RP i została już wyżej wyjaśniona w zacytowanym fragmencie uchwały Sejmu RP z dnia 6 marca 2024 r.

Pewne problemy (nawet jeśli nie osiągają one poziomu standardu niekonstytucyjności) mogą natomiast powstać na tle orzeczeń wydanych z udziałem osób nieuprawnionych do orzekania, ponieważ art. 7 projektu rozstrzyga tę kwestię, poza pewnymi wyjątkami (np. art. 7 ust. 4 i art. 8 projektu), w sposób, jak się wydaje, nadmiernie

² S. Biernat, *Czy uchwała Sejmu wpływa na status sędziów-dublerów*, „Rzeczpospolita”, 20 III 2024.

³ Na przykład Ryszard Piotrowski zarzucający Sejmowi RP wzywanie do nieposłuszeństwa w rozmowie z „Business Insider” z 7 marca 2024 r. *Vide* J. Ojczyk, „Sejm nawołuje do nieposłuszeństwa”. *Konstytucjonalista nie ma złudzeń w sprawie TK*, <<https://businessinsider.com.pl/prawo/opinie/sejm-nawoluje-do-nieposluszenstwa-konstytucjonalista-nie-ma-zluden-w-sprawie-tk/6k059zw>>, dostęp 28 III 2024.

zryczałtowany – orzeczenia te „są nieważne i nie wywierają skutków określonych w art. 190 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)”. W doktrynie zwraca się jednak uwagę, że to zagadnienie jest znacznie bardziej skomplikowane, niż mogłyby to sugerować kategorię ryczny ton oraz ogólny charakter tego przepisu, i trzeba by jednak dokonać racjonalnej selekcji tych orzeczeń z punktu widzenia ich skutków prawnych i uzasadnionych interesów obywateli, a omawiany projekt robi to tylko częściowo⁴.

Zdaniem autora prezentowanej opinii należy uznać, że to ogólne i kategorię ryczne sformułowanie projektu w tym punkcie być może samo w sobie nie narusza Konstytucji RP (np. art. 2), ale w praktyce będzie musiało zostać poparte działaniami podjętymi z jednej strony przez nowy TK (art. 7 ust. 5 projektu), z drugiej zaś przez Sejm RP (np. w sytuacji gdy uznanie wyroku za nieważny spowodowało tzw. ożycie przepisu prawnego uznanego wcześniej za niekonstytucyjny). Zatem pewne praktyczne trudności i wątpliwości, które mogą powstać na gruncie art. 7 projektu, jesteśmy w stanie przewidzieć już teraz – nawet jeśli nie mamy tutaj do czynienia z fenomenem określanym w literaturze mianem „oczywistej niekonstytucyjności”⁵.

Być może więc problem ten trzeba będzie rozwiązać w sposób bardziej jednoznaczny i racjonalny w trakcie dalszych prac legislacyjnych, ponieważ w aktualnym brzmieniu art. 7 projektu rodzi szereg pytań, na które trudno znaleźć jedną i niebudzącą wątpliwości odpowiedź. Jeśli w projekcie stwierdza się nieważność orzeczeń wydanych z udziałem osób nieuprawnionych do orzekania, powinien on bardziej szczegółowo określać skutki takiego kategorię rycznego stwierdzenia. Co dzieje się np. z przepisem, którego niekonstytucyjność TK stwierdził w wadliwym składzie, przepis został usunięty z tekstu ustawy, a skutki były korzystne dla obywateli (przyznawały im prawa lub zwalniały z obowiązków)? Czy taka nieważność ma charakter *ex tunc*, czy oznacza jedynie odżycie przepisu po wejściu w życie ustawy wprowadzającej? Te pytania można mnożyć, trzeba je jednak postawić w dalszym procesie legislacyjnym, ponieważ w grę wchodzi zasada zaufania obywateli do państwa. Nie jest też jasna treść art. 7 ust. 3 projektu. Jeżeli wszelkie czynności procesowe wymagają powtórzeń, to czy dotyczy to także złożenia wniosku, pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej?

⁴ Vide M. Szwed, *Wyroki TK wydane w nieprawidłowych składach. Analiza orzecznictwa TK w latach 2017–2022 oraz możliwych sposobów prawnej regulacji skutków wyroków TK w składach z udziałem nieprawidłowo wybranych osób*, Raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Warszawa 2023, <<https://hflr.pl/upload/2023/07/raport-wyroki-tk-wydane-w-nieprawidlowych-skladach.pdf>>, dostęp 28 III 2024; idem, *Niepewne skutki ustawowego unieważnienia wyroków TK*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 11 III 2024; J. Roszkiewicz, *Status osób orzekających w TK na stanowiskach niewakujących oraz skutki orzeczeń wydanych z ich udziałem*, „Przegląd Konstytucyjny” 2024 (w druku).

⁵ Vide M. Florczak-Wątor, *Domniemanie konstytucyjności ustawy oczywiście niekonstytucyjnej*, [w:] *Sądownictwo konstytucyjne*, t. 2, red. M. Granat, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2019; A. Grabowski, *Konstytucja RP jako lex superior względem prawa ustawowego (w ramach sądowego stosowania prawa)*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 10; J. Podkowik, *Głos do wyroku WSA w Poznaniu z 8.03.2017 r., II SA/Po 1034/16 (oczywista niekonstytucyjność jako przesłanka odmowy stosowania ustawy przez sąd)*, „Państwo i Prawo” 2018, nr 5; J. Zajadło, *James Bradley Thayer i problem „niekonstytucyjności ponad wszelką wątpliwość”*, „Przegląd Konstytucyjny” 2023, nr 1.

To również są czynności procesowe, a przepis może tym samym naruszać zasadę jednoznaczności regulacji. Jeśli tak go interpretować, to powstaje też problem na gruncie pytań prawnych. Po wyroku TK nie da się ich ponownie złożyć, więc czynność taka nie może być powtórzona. Najczęściej sąd rozstrzygnął już sprawę, nie jest spełniona przesłanka funkcjonalna i ponowne pytanie byłoby bezprzedmiotowe. Jeśli projektodawcy mieli inną intencję i chodziło im o powtórzenie czynności procesowych już po wszczęciu postępowania, to przepis powinien być inaczej sformułowany. Nawiasem mówiąc, to także byłoby rozwiązanie dyskusyjne z punktu widzenia zasady skargowości. W obu przypadkach (przepis obejmuje złożenie wniosku, pytania, skargi lub nie obejmuje tych czynności) należy odrębnie uregulować kwestię pytań prawnych.

IV. Konkluzja

Mając na uwadze wszystkie elementy pakietu legislacyjnego zmierzającego do naprawy TK, w projekcie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, wniesionym 6 marca 2024 r., autor niniejszej opinii nie dostrzega niczego, co mogłoby świadczyć o wyraźnej niekonstytucyjności proponowanych rozwiązań, chociaż niezależnie od tego niektóre przepisy, a zwłaszcza art. 7 projektu, powinny być przedmiotem dalszych prac w toku procesu legislacyjnego ze względu na mogące pojawiać się trudności i wątpliwości praktyczne.

Bibliografia

Źródła

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.
Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 283.
Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego, M.P. poz. 198.
Wyrok ETPC z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor vs. Polska, skarga nr 4907/18.
Wyrok TK z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 34/15, OTK ZU nr 11/A/2015, poz. 185.
Wyrok TK z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt K 35/15, OTK ZU nr 11/A/2015, poz. 186.
Wyrok TK z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15, OTK ZU nr A/2018, poz. 31.

Piśmiennictwo

- Biernat S., *Czy uchwała Sejmu wpływa na status sędziów-dublerów*, „Rzeczpospolita”, 15 III 2024.

- Florczak-Wątor M., *Domniemanie konstytucyjności ustawy oczywiście niekonstytucyjnej*, [w:] *Sądownictwo konstytucyjne*, t. 2, red. M. Granat, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2019.
- Grabowski A., *Konstytucja RP jako lex superior względem prawa ustawowego (w ramach sądowego stosowania prawa)*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 10.
- Ojczyk J., „*Sejm nawołuje do nieposłuszeństwa*”. *Konstytucjonalista nie ma złudzeń w sprawie TK*, <<https://businessinsider.com.pl/prawo/opinie/sejm-nawoluje-do-nieposluszenstwa-konstytucjonalista-nie-ma-zludzen-w-sprawie-tk/6k059zw>>.
- Podkowik J., *Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z 8.03.2017 r., II SA/Po 1034/16 (oczywista niekonstytucyjność jako przesłanka odmowy stosowania ustawy przez sąd)*, „Państwo i Prawo” 2018, nr 5.
- Roszkiewicz J., *Status osób orzekających w TK na stanowiskach niewakujących oraz skutki orzeczeń wydanych z ich udziałem*, „Przegląd Konstytucyjny” 2024 (w druku).
- Szwed M., *Niepewne skutki ustawowego unieważnienia wyroków TK*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 11 III 2024.
- Szwed M., *Wyroki TK wydane w nieprawidłowych składach. Analiza orzecznictwa TK w latach 2017–2022 oraz możliwych sposobów prawnej regulacji skutków wyroków TK w składach z udziałem nieprawidłowo wybranych osób*, Raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Warszawa 2023, <<https://hfhr.pl/upload/2023/07/raport-wyroki-tk-wydane-w-nieprawidlowych-skladach.pdf>>.
- Zajadło J., *James Bradley Thayer i problem „niekonstytucyjności ponad wszelką wątpliwość*, „Przegląd Konstytucyjny” 2023, nr 1.
- Zajadło J., Koncewicz T.T., *Restoration of the Polish Constitutional Tribunal as Reading the Constitution Forward*, <<https://verfassungsblog.de/restoration-of-the-polish-constitutional-tribunal-as-reading-the-constitution-forward/>>.
- Zajadło J., Koncewicz T.T., „*Sąd Przyłębskiej*” *naależy wyzerować i powołać TK na nowo*, „Rzeczpospolita”, 15 II 2024.